
samAsasUtra sarvopakAriNI TIKa

ஸமாஸஸூத்ர ஸர்வோபகாரிணி டீகா

Document Information

Text title : sarvopakAriNI sarvopakAriNI with TIKa

File name : sarvopakAriNI.itx

Category : major_works

Location : doc_z_misc_major_works

Transliterated by : Dhaval Patel drdhaval2785 at gmail.com

Proofread by : Dhaval Patel drdhaval2785 at gmail.com

Source : sAnkhyasaNgrahaH 1918

Latest update : August 28, 2021

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

March 24, 2024

sanskritdocuments.org

ஸமாஸஸூத்ர ஸர்வோபகாரிணீ டீகா

யத்³வாக்³விபூ⁴திரமலாகி²லதத்த்வஜாதா-
ந்நாநாத்³ய தத்த்வமமலம் பரிபோ³த்யந்தீ |
ஸ்ரேய: கரோதி ஜக³தாம் ப⁴க³வந்தமாத்³யம்
தம் ஸ்ரீமஹர்ஷிகபிலம் ப்ரபு⁴மாநதோ⁵ஸ்மி || 1 ||

உத்³தி³தீ⁴ர்ஷு³ஸ்தது³ந்நீ³தஸூத்ரதத்த்வார்த²பு³த்³த⁴யே |
ஸர்வோபகாரிணீம் குர்வே டீகாம் கு³ணவஸம்வத:³ || 2 ||

அதா²த்ராநாதி³க்லேஸகர்மவாஸநாஸமுத்³ரநிபதிதாநநாத²தீ³நாநுத்³தி³தீ⁴ர்ஷு:
பரமக்ரு³பாலு: ஸ்வத:ஸித்³த⁴தத்த்வஜ்ஞானோ மஹர்ஷிர்⁴க³வாந் கபிலோ
த்³வாவிம்ஸதிஸூத்ராண்யுபாதி³க்ஷத் | ஸூசநாத் ஸூத்ரமிதி ஹி வ்யுத்தபத்தி: |
தத ஏதை: ஸமஸ்ததத்த்வாநாம் ஸகலஷஷ்டிதந்த்ரார்த²நாம் ச
ஸூசநம் ப⁴வதி | இதஸ்சே³த்³ம் ஸகலஸாங்க்யதீ²ர்²முலபூ⁴தம்
தீ²ர்²தா²ந்²ராணி சைதத்த்³ப்ரபஞ்சபூ⁴தாந்யேவ | ஸூத்ரஷட³த்⁴யாயீ து
வைஸ்வாநராவதாரமஹர்ஷி⁴க³வத்கபிலப்ரணீ²தா இயம் து த்³வாவிம்ஸதிஸூத்ரீ
தஸ்யா அபி பீ³ஜபூ⁴தா நாராயணவதாரமஹர்ஷி⁴க³வத்கபிலப்ரணீ²தேதி
வ்ரு³த்³தா:⁴ | தத்ரா²தௌ³ ப்ரத²ம்ஸூத்ரத்ரயேண ஸகலப்ரபஞ்சமுலபூ⁴தாநி
பஞ்சவிம்ஸதிதத்த்வாநி ஸூசயதி | அஷ்டௌ ப்ரக்ரு³தய: || 1 ||

ஷோட³ஸ விகாரா: || 2 || புருஷ: || 3 || அயமர்த:² ஸாங்க்யஸித்³தா⁴ந்தே
பஞ்சவிம்ஸதிஸ்தத்த்வாநி | தத்ர மூலப்ரக்ரு³தி: மஹத்தத்த்வம் அஹங்கார:
ஸப்³த³ந்²மா²த்ரா ஸ்பர்ஸதந்²மா²த்ரா ரூபதந்²மா²த்ரா ரஸதந்²மா²த்ரா க³ந்⁴தந்²மா²த்ரா
சேத்யஷ்டௌ ப்ரக்ரு³தய: ஸந்தி | அத்ர தத்த்வாந்தாராரம்ப⁴கத்வம்
ப்ரக்ரு³தித்வம் அதஸ்ச மஹதா³தீ³நாம் ஸப்தாநாம் பூர்வபூர்வவிக்ரு³தித்வே⁵பி ந
அதி: லக்ஷணஸமந்வயாத் | பஞ்ச பு³த்³தீ⁴ந்³நியாணி பஞ்ச கர்மேந்³நியாணி
மந: க³க³நபவநஜ்வலநஸலிலத⁴ரண்யாக்யாநி பஞ்ச பூ⁴தாநி சைதாநி
ஷோட³ஸ விகாரா: விக்ரு³தய ஏவ ந தத்த்வாந்தாராரம்ப⁴காணி ஸர்வம் வாக்யம்
ஸாவதா⁴ரணமிதி ந்யாயாத் | புருஷ: பஞ்சவிம்ஸதிதமம் தத்த்வம் | அயம்

ச ந ப்ரக்ரு'திர்ந விக்ரு'தி: தாப்'ய: ப்ரு'த²க்'க்ரு'த்ய நிரூபணத் | அநேந
ஜட³த்வபரிணமித்வகர்த்ரு'த்வாதி³த⁴ர்மவத்³ப்'ய: ப்ரக்ரு'த்யாதி³ப்'ய: புருஷஸ்ய
வைலக்ஷண்யமபி ஸூசிதம் ப⁴வதி ததா² ச காரிகா |

மூலப்ரக்ரு'திரவிக்ரு'திர்மஹதா³த்³யா: ப்ரக்ரு'திவிக்ரு'தய: ஸப்த |

ஷோட³ஸகஸ்து விகாரோ ந ப்ரக்ரு'திர்ந விக்ரு'தி: புருஷ: || இதி |

நந்வேதேப்'யோ⁵திரிக்தா அந்யே⁵பி ப³ஹவோ க⁴டபடாத³ய: பதா³ர்தா² த்³ரு'ஸ்யந்தே
தத்தக²மேஷாமுபபத்திரத ஆஹ |

த்ரைகு³ண்யஸஞ்சார: || 4 || த்ரிகு³ண ஏவ த்ரைகு³ண்யம் ஸத்த்வரஜஸ்தமாம்ஸி
தேஷாம்

ஸஞ்சார: மத்தகபோதகண்ட²ந்யாயேந ப்ரதிக்ஷணம் விலக்ஷணபரிணமோ வர்த்தத
இதி ஸேஷ: | அநேந மூலப்ரக்ரு'திஸ்த்ரிகு³ணத்தமிகா த்ரிதவேந ச பே⁴த³போ³த⁴கேந
கு³ண: பரஸ்பரவிருத்³த⁴ஸ்வபா⁴வா: ப்ரீத்யப்ரீதிவிஷாதா³த்மகா: ஸஞ்சாரேண ச
ஸங்க³தஸம்யக்சரணர்த²கேந தேஷாம் நித்யஸபா⁴வ: புருஷார்தே² ஜநநீயே
கார்யாநுஸாரேண பரஸ்பரஸஹாயதா ச | ததஸ்ச ப்ரக்ரு'தேர்மஹதா³தீ³நாம்
பூ⁴தேப்'யஸ்ச க⁴டபடாதி³ஸகலபதா³ர்தா²நாம் த்ரிகு³ணலக்ஷணபரிணமாதே³வ
ஸம்ஸித்³தி:⁴ கார்யோத்பாத³ஸ்ச நாபூர்வ: கிந்த்வாவிர்பா⁴வமாத்ரம் ஸூக்ஷமகாரணரூபேண
ஸ்தி²தஸ்ய ஸ்தூ²லகார்யக்ஷமரூபேண விபரிணம இதி ஸத்³வ்யாப்திவாத³ஸ்ச
இத்யேதே

ஸித்³தா⁴ந்தா: ஸம்ஸூசிதா ப⁴வந்தீதி போ³த்⁴யம் ||

நநு கு³ணநாமநவரதபரிணதிஸ்வபா⁴வத்வாத் கதா³சித³பி த்³ரு'ஸ்யஜாதாத³ர்ஸநம்
ந ஸ்யாத் ததஸ்ச ப்ரலயோச்சே²த:³ ஸ்யாத³த ஆஹ | ப்ரதிஸஞ்சார: || 5 || யதா²
ஸ்ரு'ஷ்டிப்ரக்ரியாநிர்வாஹகஸ்த்ரிகு³ணபரிணமஸ்ததா² ப்ரதிஸஞ்சார: ப்ரதிக்ஷலோபி
விபரிணமோஸ்தி ததா² ச ப்ரதிலோமபரிணமேந தத்தத்தகார்யாணம் ஸ்வஸ்வகாரணே
லயே

ஜாதே த்ரிகு³ணயா: ப்ரக்ரு'தே: ஸாம்யஸ்தி²திரேவ ப்ரலய இதி ஸூசிதம் | ததா³ ச
ஸமாநபரிணமத்வேந வைலக்ஷண்யாநாவிர்பா⁴வ இதி பா⁴வ: ||

அத² ஜாயமாநஸ்ய ஸூக²து:³கா²தே³ர்விவேகார்த²ம் த்ரைவித்⁴யம் வக்துமேகேநாதா³வாந்தரமா
|

அத⁴யாத்மம் || 6 || ஆத்மாநமதி⁴க்ரு'த்யேத்யத்⁴யாத்மம் தத்³த்³விவித⁴ம் ஸாரீரம்
மாநஸம் சேதி ஸாரீரம் வாதபித்தஸ்லேஷமவைஷம்யநிமித்தம் மாநஸம்
காமக்ரோத⁴லோப⁴மோஹேர்ஷயாவிஷயவிஸேஷத³ர்ஸநாத³ர்ஸநநிமித்தம் |

ஏதது³ப⁴யமபி ஆந்தரோபாயஸாத⁴யத்வாத³யாத்மமித்யுச்சயதே ||

பா³ஹ்யபே⁴த³வ்யமாஹ த³வாப⁴யாம் | அதி⁴பூ⁴தம் || 7

|| மாநுஷபஸூபகுகிஸூ³ஸுரு³பஸ்தா²வராதி³பூ⁴தாந்யதி⁴க்ரு³த்ய
தத³தி⁴பூ⁴தமித்யர்த:² ||

ஆதி⁴தை³வம் || 8 || யக்ஷராக்ஷஸவிநாயகக்³ரஹாத³யாவேஸநிமித்தமேதத் | இத³ம்
த³வ்யமபி பா³ஹ்யோபாயஸாத⁴யத்வாத³பா³ஹ்யமித்யுக்க்தம் ||

நநு ஸத்ஸவபி விலக்ஷணேஷு ப³ஹு³ஷு பதா³ர்தே²ஷு புருஷஸ்ய
தத்ஸம்ப³ந்தா⁴பா⁴வாத் கத²ம் ததோ து:³க²மதஸ்தத்ஸாமக்³ரீம்

நிரூபயிஷுராதேஎ³ பு³த³தீ⁴ந்த³நியாண்யாஹ | பஞ்சாபி⁴பு³த³தய: || 9 ||

அபி⁴தோ பு³த³தயந்தே ஜ்ஞாயந்தே வஸ்தூந்யாபி⁴ரித்யபி⁴பு³த³தய: பு³த³தீ⁴ந்த³நியாணி
சக்ஷு:ஸ்ரோத்ரக்⁴ராணரஸநத்வகா³க்²யாநி ரூபஸப்³த³க³ந்த⁴ரஸஸ்பர்ஸபோ³த⁴காநி
||

அநேந ச ஜ்ஞாநத்³வாரா யோக³ம் த³ர்ஸயிதும் கர்மேந்த³நியாண்யாஹ |

பஞ்ச கர்மயோநய: || 10 || பஞ்ச இந்த³நியாணி கர்மயோநய:

கர்மணம் வசநாத³நவிஹரேணோத்ஸர்கா³நந்தா³நாம் யோநய: காரணநி தாநி ச

வாக்பாணிபாத³பாயுபஸ்தா²க்²யாநி | அநேந கர்மண தத்த³விஷயஸாந்நித்⁴யேந

தத்த³ஸம்ப³ந்த:⁴ ஸூசித: ||

அத² மஹத³ஹங்காரமநஸாமத்⁴யவஸாயாபி⁴மாநஸங்கல்பா அஸாதா⁴ரண்யோ
வ்ரு³த்தய: தாபி⁴ர்விநேந்த³நியத்³வாரா விஷயக்³ரஹாஸம்ப⁴வாத் தைஸ்தத்³க்³ரஹோக்த்யா
தாஸாம் நிரூபிதப்ராயத்வேந தத்ஸாதா⁴ரணீ வ்ரு³த்திராஹ | பஞ்ச வாயவ:

|| 11 || பஞ்சஸங்க²யாகா: ப்ராணுபாநஸமாநோதா³ந்வயாநாக²யா: வாயவ:

மஹத³ஹங்காரமநஸாம் ஸாதா⁴ரணவ்ரு³த்தய: ஜீவநஸாத⁴நாநி |

தத்ர ப்ராணோ நாஸாக்³ரஹ்ரு³ந்நாபி⁴பாதா³ங்கு³ஷ்ட²வ்ரு³த்தி:

அபாந: க்ரு³காடிகாப்ரு³ஷ்ட²பாயுபார்ஸ்வோபஸ்த²வ்ரு³த்தி: ஸமாநோ

ஹ்ரு³ந்நாபி⁴ஸர்வஸந்தி⁴வ்ரு³த்தி: உதா³நோ ஹ்ரு³த்கண்ட²தாலுமூர்த்³த⁴ப⁴ரூமத்⁴யவ்ரு³த்தி:

வ்யாநஸ்த்வவ்ரு³த்திரிதி ||

பஞ்சாநமௌபயோக³மாஹ | பஞ்ச கர்மாத்மாந: || 12 ||

பு⁴க்தபீதாஹாரஜலாதே³ரஸருதி⁴ரா³தே³ஸ்ச யதா²யத²ம் ப்ராபணமேஷாம் கர்ம

ததே³காநுமேயத்வேந தத்ஸவருபாத்மகதா (?) இத்யர்த:² || 12 ||

நந்வஸ்து ஜ்ஞாநக்ரியாத்³வாரா மஹத³பி⁴மாநஸர்வஸங்கல்பாநாம் விஷயயோகி³த்வம்
 புருஷஸ்ய ஸ்வபரிணமிதயா தந்ந க⁴டதே இத்யாஸங்காம் விநிவர்தயிஷுராஹ |
 பஞ்சபர்வாவித்³யா || 13 || அநாத்மஸ்வாத்மக்²யாதிரவித்³யா ஸா
 ச வித்³யாவிரோதி⁴நீ பஞ்சபர்வா ப⁴வதி தாநி ச பர்வாணி
 அவித்³யாஸ்மிதாராக³த்³வேஷாபி⁴நிவேஸாக²யாநி | ததா² ச யத³வித்³யயா
 விபர்யயேனாவதா⁴ர்யதே வஸ்து அஸ்மிதாத³யஸ்தத்ஸ்வபா⁴வாஸ்தத்³பி⁴நிவிஸந்தே
 ததஸ்ஸாத்மநோ விவேகேந தத்ஸம்ப³ந்த⁴ இதி பா⁴வ: || 13 ||

பஞ்சாஸத்³பே⁴தே³ஸூ ப்ரத்யயஸர்கே³ஷு பஞ்சவிபர்யயா நிருபிதா: அது⁴நா
 விஸிஷ்டேஷ்வஷ்டாவிம்ஸதிமஸக்திமாஹ | அஷ்டாவிம்ஸதிதா⁴ஸக்தி: || 14 ||

இந்³ரியவதா⁴ ஏகாத³ஸ வுத்³தி⁴வதா⁴ஸ்ச ஸப்தத்³ஸ இத்யேதா: அஸக்தய உச்சயந்தே
 |
 இந்³ரியவதா⁴ யதா² |

பா³தி⁴ர்யம் குஷ்ட²தா⁵ந்த⁴த்வம் ஜட³தா⁵ஜிக்⁴ரதா ததா² |
 மூகதா⁴கௌண்யபங்கு³த்வக்²ஸேப்³யோதா³வர்³தமந்த³தா: | இதி
 பு³த்³தி⁴வதா⁴ஸ்து நவதுஷ்டேநாமஷ்டஸித்³தீ⁴நாம் ச விபர்யயாத்³ப⁴வந்தி ததி³த்த²ம்
 ஜாதா அஸக்தயோ⁵ஷ்டாவிம்ஸதிதே⁴தி || 14 ||

ப்ரஸக்தே துஷ்டிஸித்³தீ⁴ ஏவாஹ த்³வாப்⁴யாம் | நவதா⁴ துஷ்டி: || 15 || யதோ²க்தம்
 |

ஆத்⁴யாத்மிக்யஸ்சதஸ்ர: ப்ரக்ரு³த்யுபாதா³நகாலபா⁴க்³யாக்²யா: |
 பா³ஹ்யா: விஷயோபரமாத் பஞ்ச நவ துஷ்டயோபி⁴ஹிதா: || இதி
 அஸ்யார்த:² விவேகஸாக்ஷாத்காரோ ஹி ப்ரக்ரு³திபரிணமபே⁴த:³ தம் ச ஸைவ
 கரோதீதி க்ரு³தம் த்³யாநாப்⁴யாஸேநேதி கேநசிது³பதி³ஷ்டே தத்ர துஷ்டி:
 ப்ரக்ரு³த்யாக்²யா 1, அத² ப்ரக்ரு³தே: ஸர்வாந் ப்ரத்யவிஸேஷாந்ந கேவலம் தத
 ஏவ விவேகஸாக்ஷாத்கார: கிந்து ப்ரவ்ரஜ்யயேத்யுபதி³ஷ்டே துஷ்டிருபாதா³நாக்²யா
 2, ப்ரவ்ரஜ்யாபி காலவிஸேஷணாத்³ரேணவ விவேகம் ஜநயத்யலமுத்தப்ததயா
 இத்யுபதி³ஷ்டே துஷ்டி: காலாக்²யா 3, பா⁴க்³யேநைவ விவேகக்²யாதிரிதி
 துஷ்டி³பா⁴க்³யாக்²யா
 4, இத்யேதாஸ்சதஸ்ர: ப்ரக்ரு³திவ்யதிரிக்தமாத்மாநமதி⁴க்ரு³த்ய ஜாயந்த
 இத்யாத்⁴யாத்மிக்ய உச்சயந்தே | விஷயா: ஸப்³த³ஸ்பர்ஸரூபரஸக³ந்தா⁴க்²யா:
 பஞ்ச தேஷு அர்ஜநரக்ஷணக்ஷயபோ⁴க்³ஹிம்ஸாதோ³ஷத³ர்ஸநம் தத உபரமா
 விரதயோ⁵பி பஞ்ச தே ச மஹத³ஹங்காராதீ³நநாத்மந ஆத்மநோபி⁴மந்யமாநஸ்ய

வைராக்³யே ஸத்யுத்தபத்³யந்தே⁵தோ பா³ஹ்யா உச்யந்தே | இமாஸ்ச நவ
உக்தவிபர்யயா:

5 அஸக்திபி:⁴ 28 ஸஹ த்³விசத்வாரிம்ஸத் 42 ஸித்³தி⁴பரிபந்தி²த்வாத்³தே⁴யா: || 15 ||

அஷ்டதா⁴ஸித்³தி:⁴ || 16 || தத்³யதா²

ஊஹ: ஸப்³தோ³த்⁴யநம் 3 து:³க²விகா⁴தாஸ்த்ரய: 6 ஸுஹ்ரு²த்ப்ராப்தி: 7

தா³நஞ்ச 8 ஸித்³த⁴யோஷ்டாவிதி தத்ரோபதே³ஸமந்தரேண தத்த்வஜ்ஞாநஸ்ய

ஸ்வயமுஹாத்த்யா அஸித்³தி:⁴ ஸா ப்ரத²மா 1 அந்யதீ³யஸாஸ்த்ரபாட²மாகர்ண்ய

ஜ்ஞாநோத்தப்தௌ ஸப்³தா³க்²யா த்³விதீயா 2 அத்⁴யநதஸ்தத்த்வஜ்ஞாநே

த்ரு²தீயா 3 ஆத்⁴யாத்திகாதி⁴தை³விகாதி⁴பௌ⁴திகது:³க²த்ரயவிகா⁴தேந

தத்த்வஜ்ஞாநே ஜாதே ஸித்³தி⁴த்ரயம் 6 ஜ்ஞாநவத்ஸுஹ்ரு²தோ³ லாபேந

தத்த்வஜ்ஞாநே ஸுஹ்ரு²த்ப்ராப்த்யாக்²யா ஸப்தமீ 7 த⁴நாதி³நாராதி⁴தே ஜ்ஞாநிநி

தத்த்வஜ்ஞாநே⁵ஷ்டமீ 8 அத்ர து:³க²விகா⁴தருபாணம் திஸ்ரு²ணம்

ஸித்³தீ⁴நாம் முக்யத்வமிதராஸாம் தது³பாயத்வாத்³கௌ³ணத்வம் போ³ப்⁴யம் |

பஞ்சவிபர்யயாதா³ரப்⁴யாஷ்டஸித்³தி⁴பர்யந்தமேதே ப்ரத்யயஸர்கா:³ தேஷு

ப்ரக்ரு²திப்ரத்யயாந்யதாக்²யாதிப்ரேப்ஸுபீ⁴ர்த்³விசத்வாரிம்ஸதா³தி³தோ ஹேயா:

ஸித்³த⁴யஸ்து

உபாதே³யா இதி தத்ஸ்வருபவ்யாக்ரீயயைவ ஸூசிதம் ப⁴வதி || 16 ||

ப்ரத்யயஸர்க³மபி⁴தா⁴ய ப்ரக்ரு²திஸர்க³மாஹ | த³ஸ மூலிகார்தா:² || 17 || த³ஸ

அர்தா:² பதா³ர்தா:² மூலிகா: ஸந்தி மூலம் ப்ரக்ரு²தி: புருஷஸ்ச தாவாஸ்யதவேந

வித்³யேதே யேஷாம் அத²வா மூலம் ஸ்வபா⁴வ: ஸ ப்ரயோஜகத்வேநாஸ்தி யேஷாமிதி

மூலிகா

மூலப்ரக்ரு²தௌ புருஷே ச வித்³யமாநா இதி யாவத் ததா² ச ராஜவார்த்திகம் |

ப்ரதா⁴நாஸ்தித்வமேகத்வமர்த²வத்²வமதா²ந்யதா |

பாரார்த்த்யம் ச ததா² நைக்யம் வியோகோ³ யோக³ ஏவ ச ||

ஸேஷவ்ரு²த்திரகர்த்த்ரு²த்வம் மௌலிகார்தா:² ஸ்ம்ரு²தா த³ஸ ||

அத்ரைகத்வமர்த²வத்²வம் பாரார்த்த்யம் ப்ரதா⁴நே அந்யத்வம் ப்ரக்ரு²த்யபேக்ஷயா

அகர்த்த்ரு²த்வம் ப்³ஹுத்வம் புருஷே அஸ்தித்வம் யோகோ³ வியோக³ஸ்சோப⁴யோ: |

ஸேஷவ்ரு²த்தி:

அங்கா³ங்கி³பா⁴வேந கு³ணநாம் வ்ரு²த்தி: ஸ்தூ²லஸூக்ஷ்மஸாரீரயோரிதி | அத்ர

ப்ரக்ரு²திபுருஷயோ: ஸாதா⁴ர்ம்யவைதா⁴ர்ம்யநிரூபணேந த்³வயோ: பார்த²க்³யேந ஜ்ஞாநம்

ப்ரக்ரு²திபுருஷாந்யதாக்²யாதி³ஜமிதி ஸூசிதம் ப⁴வதி | ததா² சைதேஷாம்

த⁴ர்மாணம் தத்தத்ஸ்வபா⁴வபூ⁴தத்வேந ப்ரக்ரு⁴திஸர்க³தாவ்யவஹார இதி || 17 ||

நநு பு³த்த⁴யாதி³பி⁴ரேவ த்ரிகு³ணாத்மகை: ஸகலகார்யநித்³தௌ⁴

கிமதி⁴கப்ரக்ரு⁴த்யங்கீ³காரேண அத ஆஹ | அநுக³ரஹஸர்க: ³ || 18 ||

பு³த்த⁴யாதி³பி: ⁴

ஸ்வகார்யே⁵ஹங்காராதௌ³ ஜநயிதவ்யே ப்ரக்ரு⁴தேரநுக³ரஹஸஹாயோபேக்ஷயதே

அந்யதா² பு³த்தி: ⁴ க்ஷீண ஸதீ நாலமஹங்காரம் ஜநயிதுமிதி ஸகலோபி

ஸர்க³ஸ்தத³நுக³ரஹமூலக ஏவேத்யர்த: ² | அயமேவ ப்ரக்ரு⁴த்யாபூர இத்யுச்யதே

ததா² ச ப்ரக்ரு⁴த்யைவாயம் ஸர்கோ³ நேஸ்வரேண நாபி ப்³ரஹ்மோபாதா³நோ

நாப்யகாரேண

நேஸ்வராதி⁴ஷ்டி²தப்ரக்ரு⁴தித இதி ஸூச்யதே || 18 ||

தந்மாத்த்ரஸர்க³மாஹ | சதூர்த³ஸவிதோ⁴ பூ⁴தஸர்க: ³

|| 19 || தே³வதைர்யக்³யோநமாநுஷ்யபே⁴தே³ந

பூ⁴தஸர்க³ஸ்சதூர்த³ஸப்ரகாரகோ ப⁴வதி | தச்சேத்த²ம்

ப்³ராஹ்மப்ராஜாபத்யைநத்³ரபைத்ரகா³ந்த⁴ர்வயாக்ஷராக்ஷஸபைஸாசபே⁴தே³நாஷ்டவிதோ⁴

தை³வ: பஸூம்ரு³க³பக்ஷஸ்தா²வரஸா³ஸ்ரு³பபே⁴தே³ந பஞ்சவித⁴ஸ்தைர்யக்³யோந

ஏகவிதோ⁴ மாநுஷ்ய இதி || 19 ||

நநு புருஷாந்த²ஸிரோமணீ⁴பூ⁴தமோக்ஷதத்த்வாகாங்கக்ஷா ஸதி

ப³ந்த³ஸ்வருபஜ்ஞாந ஏவோபபத்³யதே⁵தோ ப³ந்தா⁴நேவாஹ | த்ரிவிதோ⁴ ப³ந்த: ⁴ || 20

|| விபர்யயாத³தத்த்வஜ்ஞாநாஜ்ஜாயமாநோ ப³ந்த⁴ஸ்த்ரிவித: ⁴ | ப்ராக்ரு⁴தோ

வைக்ரு⁴தோ

தா³க்ஷிணஸ்சேதி | தத்ர புருஷதி⁴யா ப்ரக்ரு⁴த்யுபாஸநம் ப்ராக்ரு⁴தோ ப³ந்த: ⁴ |

ததா² பூ⁴தேந்த³ரியாஹங்காரபு³த்த⁴யுபாஸநம் வைக்ரு⁴த: புருஷதத்த்வமஜாநத:

கேவலமிஷ்டாபூர்தகாரிணே தா³க்ஷிண இதி த்ரயாணமிதி புருஷஸ்வருபவேத³கத்வாபா⁴வே

ப³ந்த⁴கத்வம் || 20 ||

நந்வேதத³ஜ்ஞாநத்ரயநிவ்ரு³த்தௌ கீத்³ரு³ஸோ மோக்ஷோ ஜாயத இத்யாஹ |

த்ரிவிதோ⁴

மோக்ஷ: || 21 || இஷ்டாபூர்தாதி³கர்மஸ்வஸாரதாம் புருஷஸ்வருபோபலப்³தே⁴ரேவ

ஸாரதாம் பு³த்த⁴யமாநஸ்ய ப்ரத²ம்: ததோ பூ⁴தேந்த³ரியாதி³ஷ்வபி விகாரதாம் தத:

ப்ரு²த²கா³த்மாநம் ஜாநத: ப்ரக்ரு⁴திருபஸ்த்ரு³தீய: | யத்³யபி ப்ரத²மத்³விதீயௌ

ந தாத்த்விகமோக்ஷௌ ததா²ப்யைகதே³ஸிகாந்யதாக²யத்யா தாவத்³ப³ந்தா⁴பக³மேந

மோக்ஷத்வவ்யவஹார இதி த்³ரஷ்டவ்யம் | அத்ர ப³ந்த⁴மோக்ஷஸம்ஸாரா:

ப்ரக்ரு¹தாவேவ ந புருஷே ஸவாஸநக்²லேஸகர்மாஸயாநாமபரிணமிநி
 புருஷே³ஸம்⁴வாத் ததா² ச ப்⁴ரு¹த்யஜ்யபராஜயயோ: ஸ்வாமிந்யுபசாராத்
 ப்ரக்ரு¹திக³தாநாம் ப்³ந்தா⁴தீ³நாம் புருஷே உபசார ஏவ போ⁴கா³பவர்க³யோ:
 ப்ரக்ரு¹திக³தயோரபி விவேகாக்³ரஹாத் புருஷஸம்³ந்த:⁴ ஸுஸாதி⁴தோ ப⁴வதி |
 ஏவம் ச த⁴ர்மஜ்ஞாநாஜ்ஞாநவையாக்³யாவையாக்³யைஸ்வர்யாநைஸ்வர்யை:
 ஸப்த¹ ரூபை: ப்ரக்ரு¹திர்போ⁴கா³பவர்க³ரூபபுருஷார்²ம் ப்ரத்யாத்மாநம்
 ப்³தீ⁴நாதி தத்த்வஜ்ஞாநேந விவேகக்²யாத்யா ஏகேந ரூபேண விமோசயதி
 இதீ³ரு¹ஸஸ்ய தத்த்வஜ்ஞாநஸ்யாப்யாஸாதா³தீ³ரநைநந்தர்யதீ³ர்க⁴காலஸேவிதாத்
 ஸத்த்வபுருஷாந்யதாஸாக்ஷாத்காரி கேவலம் ஜ்ஞாநமுத்த³யதே தேநாநாதி³ரபி
 விபர்யயவாஸநா ப்ரதி³யதே ததஸ்சாத்யவஸாயாபி⁴மாநஸங்கல்பாலோசநாநி
 அந்தராணி பா³ஹ்யாஸ்ச ஸர்வே வ்யாபாரா ஆத்மநி ப்ரதிஷித்³தா⁴ ப⁴வந்தி அயமேவ
 மோக்ஷ

இதி ஸித்³தா⁴ந்த: || 21 ||

நநு புருஷப்ரக்ரு¹த்யாதீ³நாமலக்ஷயாணம் லக்ஷயாணம் ச
 க⁴டபடாதீ³நாமகி²லப்ரமேயாணம் லௌகிகை: கத²மநுப⁴வோ விதே⁴யோ⁵த
 ஆஹ | த்ரிவித⁴ம் ப்ரமாணம் || 22 || அஸந்தி³க³தா⁴விபீ⁴தாநதி⁴க³தவிஷ்யா
 சித்தவ்ரு¹த்திர்போ³த⁴ஸ்ச பௌருஷ்யை: ப²லம் ப்ரமா தஸ்யா: கரணம் ப்ரமாணம் |
 தத் த்ரிவித⁴ம் ப்ரத்யக்ஷாநுமாநஸப்³தீ³பே⁴தா³த் | ஏதேநாதி⁴காந்யுபமாநாதீ³நி
 நையாயிகாத்ய³யபுபக³தாநி ப்ரமாணாநி ஏஷ்வேவாந்தர்⁴ப⁴வந்தீ³
 நாதிரிக்தாந்யுபயுஜ்யந்தே | தத்ரார்த²ஸந்நிக்ரு¹ஷ்டமிந்த³ரியம் ப்ரத்யக்ஷம் |
 வ்யாப்யவ்யாபகபா⁴வபக்ஷத⁴ர்மதாஜ்ஞாநபூர்வகமநுமாநம் |
 ஆப்தவசநாதீ³வேதா³தி³ரூபாச்ச²ப³த³மிதி | விஸேஷத ஏஷாம்
 லக்ஷணேதா³ஹரணாந்யாகரா³வஸேயானீ³தி ஸிவம் || 22 ||

ஏகஸ்மிம்ஸ்த்ரிகு³ணத்தத்த்வயுதிதோ ஜாதா த்³விதா⁴ ஸாப்யதோ
 த்³வித்வம் ப்ராப்ய ப்ரகாஸ்யத்யவிரதம் போ⁴கா³பவர்க³ஸவத: |
 இத்யேவம் பரிஸுசயந் மதிமதாம் மோஹாபஹம் காபிலம்
 ஸூத்ராணாமமலம் த்³விகத்³வயமித³ம் ஜீயாச்சிரம் சேதஸி ||

இதி ஸர்வோபகாரிணீ ஸங்க்ஷிப்தகாபிலஸூத்ரவ்ரு¹த்தி: ஸமாப்தா ||

Encoded and proofread by Dhaval Patel drdhaval2785 at gmail.com

——
samAsasUtra sarvopakAriNI TikA
pdf was typeset on March 24, 2024
——

Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

